

# Strategi for fastholdelse af fagligt stærke elever

## Baggrund

Lærerne i de københavnske folkeskoler vil jævnligt møde elever, hvis faglige forudsætninger er noget ud over det almindelige. Det drejer sig om generelt højt begavede elever eller elever som af mange forskellige grunde har erhvervet sig særlig indsigt, viden eller færdigheder på et eller flere felter: pigen med en umættelig interesse for at vide noget om stenalderen, drengen, der ved alt om rumfartens historie eller drengen, der allerede i en meget tidlig alder har helt uventede musikalske færdigheder.

Det kan være vanskeligt at imødekomme disse elevers særlige behov for udfordringer på trods af, at:

Folkeskoleloven fastslår i §18 stk. 2: *Det påhviler skolelederen at sikre, at klasselæreren og klassens øvrige lærere planlægger og tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle elever.*

Desuden skal undervisningen tilrettelægges således, at den støtter den enkelte elevs alsidige udvikling: åndeligt, intellektuelt, musisk, fysisk og socialt. Alle elever skal have mulighed for at udvikle sig til alsidige mennesker, der er i stand til at deltage i et dynamisk og demokratisk samfund.

Internationale undersøgelser viser, at danske skoler ikke er gode nok til at varetage fagligt stærke elevers tarv. Det har Københavns Kommune gennem Faglighed for Alle besluttet at gøre noget ved.

Børne- og Ungdomsforvaltningen vil i samarbejde med skolerne udvikle og understøtte særlige undervisningstilbud for de fagligt stærke elever. Der bliver tale om udvikling af et undervisningsområde, som er relativt ubeskrevet. København vil derfor med en pionerindsats have mulighed for at skærpe sin brede uddannelsespolitiske profil.

Blandt forældre er der efterhånden en øget opmærksomhed på gruppen af elever med særlige faglige forudsætninger. Dette kan således være med til at støtte de initiativer, der sættes i værk fra Forvaltningens side.

## Vision

Den rummelige folkeskole i København er en skole for alle. Det viser sig i praksis ved at rummeligheden også omfatter børn med særlige forudsætninger.

Det betyder at:

- *de fagligt stærke elever skal have et differentieret undervisningstilbud, der er målrettet netop dem, og som med relevante og passende udfordringer fremmer deres faglige ambitioner*
- *De fagligt stærke elevers lærere skal have faglige forudsætninger og de rigtige rammer for at løse denne del af undervisningsopgaven.*

Det skal være socialt accepteret blandt elever at ville blive bedre.  
Det betyder:

- *at flere af de fagligt stærke elever kan fastholdes i folkeskolen*
- *at de fagligt stærke elevers bidrag til undervisningen får en positiv effekt i deres klasser.*

Endelig skal indsatsen skærpe læreres opmærksomhed på de elever med særlige kompetencer på specifikke områder. Også for disse elever skal der tilrettelægges særlige undervisningstilbud. De skal have særlige faglige udfordringer og således sikres en bedre udvikling.

### 3. Den konkrete indsats

For at konkretisere arbejdet med dette formål er der sat følgende delmål for en styrket indsats for de fagligt stærke elever.

Det er hensigten, at de forskellige initiativer for de fagligt stærke elever også skal rumme en social dimension. Elever med disse særlige forudsætninger får således bl. a. mulighed for positive kammeratoplevelser gennem mødet med ligesindede.

Klassetrin	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Aktivitet									
MasterClass									
Lærerkvalificering									
Fagolympiader									
Fagligt netværk									

#### 3.1 Delmål: At fagligt stærke elever tilbydes MasterClassophold

- *Fagligt stærke elever skal tilbydes MasterClassophold på skoler eller andre institutioner (fx forskningsvirksomheder, museer, højere læreanstalter) med et fagligt niveau, der udfordrer denne elevgruppes særlige forudsætninger.*

MasterClass kan defineres som undervisningsaktiviteter, der varetages af fagligt særligt kompetente undervisere (eksperter), f.eks. forskere eller konservatorie-uddannede musikere eller kunstnere. MasterClass konceptet udvikles til elever fra 6.-9. klasse.

Planen er, at udvalgte elever får mulighed for en til to gange årligt tilbyde MasterClass på det område, som de er særligt fagligt kompetente i. MasterClass kan f.eks. være uge-forløb med undervisning og øvelser/træning. Der er tale om elever, for hvem et kortere fravær fra den almindelige undervisning er uden betydning.

Eksempelvis skal den astronomisk begejstrede elev have mulighed for at følge arbejdet på Planetarium på nærmeste hold eller den elev, der har en specialistviden på et historisk område, skal kunne følge en arkæologisk udgravning.

Ud over at disse elever gennem særlige udfordringer får et inspirerende og fagligt løft forventes det, at der samtidig vil være en positiv afsmittende effekt i forhold til klassekammerater. Det betyder

konkret, at elever med særlige forudsætninger på specifikke områder opfordres af en fag- eller klasselærer til at søge om et MasterClassophold. Der foreligger foreløbig positive tilsagn om at medvirke i en MasterClassordning fra Skt. Annæ Gymnasium, Skramloteket og Bellahøj Skole.

Der er iværksat arbejde i en følgegruppe med repræsentanter fra de københavnske profilskoler: Bellahøj (idræt), Utterslev (naturfag), Skt. Annæ (musik). Desuden deltager Billedskolen, Skramloteket, Center for Informatik, souschef på Strandvejsskolen, den pædagogiske konsulent i Østerbro Distrikt og leder af Skoletjenesten.

I samarbejde med Skoletjenesten undersøges det i øjeblikket, hvorledes det allerede eksisterende netværk af kontakter og medarbejdere på en lang række museer og kulturinstitutioner kan indgå i arbejdet med en MasterClassordning. Her arbejdes med en indsats for de fagligt stærke elever i form af en praktikordning. Skoletjenestens medarbejdere vil med deres særlige faglige kompetencer kunne give den fagligt stærke elev specielt tilrettelagte faglige oplevelser og udfordringer og således fungere som både dør- og øjenåbnere.

Endvidere arbejdes der sammen med Biblioteksstyrelsen om at etablere en forfatterskole for børn og unge med lyst til og talent for at skrive. Forfatterskolen skal bl.a. bygge videre på erfaringer fra det flerårige projekt *Læselyst* – iværksat af Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender fra 2004 – 2007. Forfatterskolen kan eksempelvis lægges i en uge i skolernes sommerferie på en af kommunens kolonier.

Ovennævnte initiativer målrettes elever på skolens *mellemlin* og *ældste* trin.

### **3.2 Delmål: At kvalificere læreres differentierede arbejde med elever med særlige forudsætninger = de fagligt stærke elever**

For at give lærere med fagligt stærke elever i deres klasser bedre muligheder for at identificere og arbejde differentieret med denne gruppe er følgende iværksat:

- etablering af et tværkommunalt netværk, som skal styrke indsatsen for de fagligt stærke elever. I netværket deltager konsulenter, forskere, skoleledere, repræsentanter for UVM, EVA, Skolerådet. København er initiativtager til og tovholder i netværket.
- netværket fungerer som forum for erfaringsudveksling, idéudvikling, materialeudvikling m.m.
- netværket formidler ny viden på feltet – nationalt såvel som internationalt, tager initiativer til afholdelse af konferencer og workshops, varetager kontakt til medier. Formidling rettes først og fremmest mod lærere og skoleledere, men også information blandt forældre vil indgå i arbejdet.

Desuden skal konsulenten i BUF gennem kontakt til de københavnske distrikter (via konsulenter, skoleledere, evalueringsvejledere) hele tiden sikre, at der er fokus på indsatsen, og at ny viden implementeres. Dette sker fx gennem:

- skriftligt informationsmateriale
- kurser
- temadage
- oplæg ved pædagogiske arrangementer.

Disse initiativer skal være med til at sikre, at også elever i *indskoling* får den fornødne opmærksomhed mht. passende faglige udfordringer.

### **3.3 Delmål: Der afvikles et antal fagolympiader på de københavnske skoler i maj 2008**

- Der planlægges fagolympiader for alle skoler i København i maj 2008 på 7. klassetrin. Ved disse fagolympiader vil en række forskellige faglige temaer blive inddraget som konkurrenceområder.
- For at indhente erfaringer og for at kvalificere dette arbejde er der i efteråret 2007 afviklet pilotprojekter på Valby Skole og Strandvejsskolen. Dette er sket i samarbejde med lærerne på 7. klassetrin. Der har i pilotprojektet været konkurrencer på fire områder: design, novelleskrivning, brætspil og opfindelser.  
Pilotprojektet har haft en vellykket fælles afslutning for de deltagende elever med udstilling af de forskellige konkurrencebidrag, elevernes fortælling om deres arbejde, kåring af vindere og uddeling af præmier til de bedste elever.
- På længere sigt arbejdes der på at gøre fagolympiader til en årligt tilbagevendende begivenhed.

Arbejdet følges af en arbejdsgruppe, se sidst i notatet.

### **3.4 Delmål: Anvendelse af Netværk af faglige ressourcepersoner**

- For hele tiden at kunne målrette undervisningstilbud og konkrete tiltag til de fagligt stærke elever vil der kunne trækkes på de faglige kompetencer, som eksisterer i det *Netværk for faglige ressourcepersoner*, som nu etableres – jf. ekstrabevilling på 3 x 0,3 mio. kr. Dette netværk er en parallel til allerede eksisterende FFA netværk som læsevejledere, evalueringsvejledere etc. Netværket vil bl.a. kunne give sparring og vejledning til lærere med fagligt stærke elever.

## **4. Evaluering**

Indsatsen på de tre ovennævnte delområder evalueres løbende og ved afslutningen af et forløb. Evalueringen vil finde sted i form af:

- kvalitative interview med elever og lærere, dels fra elevens hjemklasse, dels fra lærere i Masterclassordningen.
- registreringer af omfanget af læreres konkrete aktiviteter i forhold til fagligt stærke elever. Denne kvantitative opgørelse vil finde sted i form af spørgeskemaer.

Ved afslutning af fagolympiadeprojekter dels pilotprojektet i efterår 2007 dels i foråret 2008 for hele København – iværksættes evalueringer baseret på interview med de involverede: elever, lærere, skoleledere.

## **5. Tidsramme og økonomi**

Indsatsen for de fagligt stærke elever er en del af Faglighed for Alle og følger derfor tidsrammen for dette program 2007 – 2009. Aktiviteterne er iværksat med ansættelse af konsulent pr. 1.4 2007

Der er samlet afsat i           2007: 1,1 mio. kr.  
   2008: 1,1 mio. kr. + ekstrabevilling på 0,3 mio. kr.  
   2009: 0,6 mio. kr. + ekstrabevilling på 0,3 mio. kr.

Ekstrabevillingen er en følge af beslutning fra BUUmødet den 28. november om etablering af et *Netværk af faglige ressourcepersoner* på 3 x 0,3 mio. kr. i årene 2008 - 2010. De faglige ressourcepersoner tænkes inddraget i arbejdet med udfordringer til de fagligt stærke elever.

Område	2007	2008	2009
3.1 MasterClass	-	0,1	0,1
3.2 Lærerkvalificering	-	0,1	0,1
3.3 Fagolympiader	0,05	0,9	-
3.4 Fagligt netværk	-	0,3	0,3
Medarbejder	0,4	0,55	0,55

6. Projektansvarlig for dette FFA område:  
 Jørgen Reeckmann

Herudover er der følgende arbejdsgrupper og netværk:

• **Netværk vedrørende fagligt stærke elever:**

Souschef, Lyngby PPR Psykolog, cand.pæd. psych. Ole Kyed  
 Viceskoleleder Jette Østergaard, Gentofte Ungdomsskole  
 Afdelingsleder Henrik Rostgaard Andersen, Gentofte Ungdomsskole  
 Skoleleder Hans Andresen, Gentofte Ungdomsskole  
 Konsulent Leif Petersen, Center for Informatik  
 Udviklingskonsulent Jørgen Reeckmann, BUF, Pædagogik og Læring

• **Arbejdsgruppe vedrørende fagligt stærke elever og fagolympiader:**

Afdelingsleder Mogens Østergaard Jensen, Bellahøj Skole  
 Rektor Poul Markussen, Sankt Annæ Gymnasium  
 Ivan Helsinghof + Per Saxtorph Jørgensen, Skramloteket  
 Souschef Susan Egehoved, Strandvejskolen  
 Konsulent Kristian Borg, Distrikt Østerbro  
 Leder af Skoletjenesten Poul Vestergaard  
 Konsulent Leif Petersen, Center for Informatik  
 Konsulent Jette Risgaard, Center for Informatik  
 Udviklingskonsulent Jørgen Reeckmann, BUF, Pædagogik og Læring  
 Desuden deltager:  
 Billedskolen i København  
 Utterslev Skole